

Дмитро ТІСОВЕЦЬ,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 231
Соціальна робота, спеціалізація «Соціальна педагогіка»,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка,
Тетяна ЛОГВИНЕНКО,
докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри соціальної
педагогіки та корекційної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АРТПЕДАГОГІКИ В ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З УЧНЯМИ

Останнім часом артпедагогіка та артпедагогічні методики набули значного поширення в роботі з різними категоріями осіб. Однак найбільшої уваги в сучасних умовах потребує володіння фахівцями артпедагогічними і арттерапевтичними техніками в роботі з дітьми, молоддю та дорослими особами з тривожними станами.

Дослідники відзначають, що артпедагогічні та арттерапевтичні техніки, як свідчить практика, мають значну ефективність, що зумовлено як простотою їх використання, так і ненав'язливістю та екологічністю, що дозволяє фахівцям результативно працювати з емоційними переживаннями й досягати значних позитивних терапевтичних змін у стані кожної конкретної людини.

Сучасна наука має багатий досвід використання засобів і методів артпедагогіки у роботі соціального педагога з учнями. Серед провідних науковців галузі та педагогів-практиків можна виділити таких, як М. Авраменко, Н. Калька, З. Ковальчук, В. Назаревич, Ю. Возна, Г. Нижник, О. Нестерович, Ж. Петрочко, О. Солейко, О. Титаренко та інших.

Фахівці відзначають, що артпедагогіка й арттерапія є ефективними засобами соціалізації дітей і молоді, особливо в умовах стресу, соціальної ізоляції чи емоційних травм. Їхня цінність полягає у поєднанні творчого самовираження з терапевтичним впливом, що сприяє полегшенню інтеграції особистості в суспільство [2].

Арттерапія розглядається сучасною психолого-педагогічною наукою як метод соціальної та психологічної допомоги, який використовує різні види мистецтва (малювання, музика, театр, танець, тощо) як інструмент для вираження емоцій, врегулювання внутрішніх конфліктів та розвитку соціальних навичок. Усі методи поділяють на декілька груп, серед яких виділяють: індивідуальні, групові та змішані [1].

До індивідуальних методів зараховують:

- малювання, за допомогою якого передаються емоції, які важко сформулювати словами;
- скульптура, яка допомагає в усвідомленні просторових аспектів взаємодії із середовищем;
- музична терапія, як засіб що сприяє емоційному розвантаженню та розвитку слухової уваги.

Групові методи включають:

театральну арттерапію, що розвиває комунікативні навички та допомагає подолати соціальну ізоляцію;

- колективне малювання, яке формує відчуття спільності та взаємодії;
- танцювальну терапію, що за допомогою рухів під музичний супровід сприяє зниженню напруги та поліпшенню настрою.
- Змішані артпедагогічні методи – це:
- казкотерапія (з елементами малювання);
- драматерапія, танцювальну тощо.

Наприклад малювання та живопис можна здійснювати за допомогою різних технік – «Малюнок настрою», «Мандала», «Світ мрій» та інші.

Цікавою і багаторваріантною є робота з різними матеріалами (нитки, пластилін, глина, каміння, природні матеріали – листя, мушлі, насіння) [3].

Багатьох учнів захоплює музична терапія, яка передбачає можливості імпровізації на різних музичних інструментах, що створює сприятливі умови для вивільнення емоцій, формування певного настрою, емоцій.

Надзвичайно важливою є роль арттерапії в подоланні комунікативних бар'єрів. Вона допомагає долати культурні та мовні перешкоди, зокрема у випадках роботи з дітьми та молоддю.

Важливо наголосити на основних перевагах арттерапії, які яскраво проявляються під час використання у процесі соціалізації. До основних переваг можна зарахувати:

- широкі можливості в реалізації індивідуального підходу, який дозволяє працювати з кожним учнем відповідно до його потреб та здібностей;
- безпечність середовища де відбувається творчий процес, що створює умови для кожного учня вільно передавати свої відчуття та емоції;
- універсальність, яка забезпечує можливість застосовувати метод для осіб будь-якого віку та з різними категоріями дітей і молоді (наприклад, для осіб з інвалідністю, сиротами, внутрішньо переміщеними особами) [4].

Отже, методи артпедагогіки й арттерапії є універсальним засобом у розв'язанні питань соціалізації дітей і молоді. Вони сприяють зниженню стресу, розвитку творчого мислення та покращенню соціальних навичок, а також є важливою складовою реабілітації дітей, які пережили травматичні події.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Арттерапія дітей у часи війни: методичний посібник / за заг. ред. О. Вознесенської, О. Луценко, М. Перун. Київ : ФОП Назаренко Т.В., 2023. 118 с.
2. Арттерапія і війна: контексти і досвід практичної роботи / за заг. ред. Н. Кальки, Г. Одинцової : колективна монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2023. 283 с.
3. Енциклопедичний словник з арттерапії / О.Л. Вознесенська, О.М. Скар, О.А. Бреусенко-Кузнєцов, О.О. Деркач, Л.В. Мова та ін. ; за заг. наук. ред. О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. Київ : Видавець ФОП Назаренко Т.В., 2017. 312 с.
4. Цимбала О. Харченко І. Робота з дітьми у форматі відкритої арттерапевтичної студії. *Простір арт-терапії* : збірник наукових праць. 2023. Вип. 2 (34). С. 95–107.